

de TERSCHELLINGER

DÉ KRANT BOORDEVOL EILANDNIEUWS EN ACHTERGRONDEN

Foto: TerschellingTV - Gerrit-Jan Moes

“We hadden iets recht te zetten in onze geschiedenis”

Indrukwekkende herdenking van de ramp met de loodsschoener na 100 jaar

Op dinsdag 25 november kwamen nabestaanden, gemeente, betrokkenen en vertegenwoordigers van het Loodswezen samen om de dertien verdrinken opvarenden van de *Loodsschoener Terschelling en het Vlie No. 2* op zee te herdenken. Initiatiefnemer en organisator Richard Gorter uit West zette zich het afgelopen jaar onvermoeibaar in om deze gedenkwaardige dag vorm te geven. We spraken met hem over de afgelopen periode.

Nu of nooit

Precies honderd jaar na de ramp moest er een herdenking komen voor de dertien mannen van de *Loodsschoener Terschelling en het Vlie No. 2* vond Richard Gorter. “Als we het nu niet doen, gebeurt het nooit meer. Die gedachte schoot door me heen, iets meer dan een jaar geleden”, vertelt Gorter bevlogen. “Als voorzitter van de Loodsensociëteit Noord heb ik daar het idee neergelegd: een officiële herdenking op zee, op de dag zelf, honderd jaar na dato. Niet alleen voor de geschiedenis, maar vooral voor de families.” Iedereen reageerde positief. Gorter kreeg groen licht en ging aan de slag samen met collega Jacob Kiewied.

Erkenning was nodig

Voor Gorter was één ding duidelijk: alle dertien families moesten worden opgespoord. “Dus plaatste ik oproepen, benaderde ik maritieme netwerken en belde ik met mensen die misschien iemand kende. Wat er toen gebeurde had ik niet verwacht: er kwam een stroom aan reacties. Binnen een maand stonden er zestig namen op de lijst.” Wat hem vooral raakte waren de emoties. “In elk gesprek proefde ik dat de ramp van 1925 nooit was verdwenen, hij zat diep verweven in familiegeschiedenissen. Voor sommigen was het een open wond, voor anderen een stille erfenis waar nooit veel over was gesproken. Maar iedereen voelde hetzelfde: erkenning was nodig.

Dat gaf een enorme drive om door te gaan.”

Lees verder op pagina 14

Leerlingen aan de slag als Junior Energiecoach

7

Cor de Boer wint Biertapwedstrijd

8

Kookmaatjes koken graag een potje extra

21

Indrukwekkende herdenking na 100 jaar

Vervolg van de voorpagina

Foto's: Jacoba de Graaf-Meuldijk

Excuses

Zoals ieder jaar vond de Zeeliedenherdenking plaats in de Westerkerk. Dit keer stond de Loodsschoener *Terschelling en het Vlie No. 2* centraal. Gorter: "De kerk was zo vol dat er geen stoel meer vrij was. De verhalen over die nacht, het plotselinge noodweer, het onbegrip en het verdriet echoën nog altijd na. Of het schip is omgeslagen of op de banken is geslagen, weten we tot op de dag van vandaag niet met zekerheid. Dertien eilanders kwamen om. Elf vrouwen bleven achter, 37 kinderen zonder vader. Jarenlang waren er geen wrakstukken, geen duidelijke antwoorden, alleen rouw en een groot gevoel van onrecht." Tijdens die herdenking sprak Herman Broers namens het Nederlands Loodswezen. Hij bood openlijk excuses aan voor de harde manier waarop destijds met de nabestaanden was omgegaan. Ook kondigde hij een gedenksteen aan met alle dertien namen, inclusief de tien mannen die nooit zijn gevonden. "Dat was een keerpunt, eindelijk klonk er erkenning."

Zeesleper Holland

Voor Gorter stond vast dat de officiële herdenking moest plaatsvinden op zee, aan boord van de voormalige zeesleper Holland. "Het water, de datum, het schip, alles moest kloppen. Eind januari was de boeking rond en vanaf dat moment ging de organisatie in volle vaart vooruit." Maar er waren ook zorgen om geld. Omdat het Loodswezen tegenwoordig een bedrijf is, moest alles in de begroting passen. "En die was bijna rond toen ik met mijn plan kwam. Dus ging ik op pad, vertelde het verhaal, legde het belang uit. Uiteindelijk vonden we veertien sponsors. Negentig procent van de kosten was gedekt, de rest hebben we zelf gedragen. Pas zes weken voor de herdenking konden we opgelucht ademhalen, toen was alles rond." Intussen kreeg de beloofde gedenksteen zijn plaats op de oude begraafplaats, aan de voet van de Brandaris. Een stille plek, tussen de generaties eilanders. "Wij als loodsensociëteit wilden daarnaast iets

artistieks toevoegen, een plaquette die het verhaal voelbaar maakt. Kunstenaar Tosca Abrahams ontwierp het: dertien brekende golven, één voor elke man. Nu hangt het werk, prachtig uitgelicht, in museum 't Behouden Huys."

Creatieve oplossing

Omdat de *Holland* niet mocht aanmeren op Terschelling, betekende dit dat iedereen in Harlingen moest inschepen en dat de nabestaanden op de dag zelf de gedenksteen niet konden bezoeken. "Dat voelde pijnlijk", zegt Gorter. "Gelukkig vonden Geesje Lettinga en haar zoon Aike een oplossing: een vroege onthulling, vastgelegd door Terschelling TV. Op 25 november toonden we die beelden aan boord. Zo kwamen zee, schip en begraafplaats toch samen in één moment."

Richard van der Veen, Tosca Abrahams en burgemeester Roel Cazemí

25 november

“Die ochtend in Harlingen zag ik op het dek eerst alleen de dertien achternamen die ik al maanden bij me droeg. Maar binnen enkele minuten werden het families, gezichten vol verwachting, spanning, verdriet, verbinding. Mensen die elkaar soms jaren niet gezien hadden. Kleinkinderen die hun overgrootvader alleen van een vergeelde foto kenden. De verhalen dwarrelden als vanzelf over het dek.” Boven de Vlieree bleef de *Holland* drijven. De zee lag er grijs en indrukwekkend bij, alsof ze zelf wist wat er herdacht werd. De vlag halfstok. De namen van de dertien mannen klonken langzaam en plechtig over het water. “De krans werd te water gelaten, hoe bijzonder, door een kleinzoon van de omgekomen loodskwekeling van de loodsschoener en door een kleinzoon van degene die zijn lichaam had gevonden. Na het traditionele ‘1, 2, 3 in Gods naam’, gevolgd door een minuut stilte die bijna tastbaar was. Toen honderd witte anjers: één voor elke verdrongen loods. Ze dreven weg, verspreid door de golven, een groet aan deze dertien en aan alle loodsen en bemanningsleden van Terschelling die de zee nooit teruggaf.”

Plaquette gemaakt door Tosca Abrahams

Zichtbaar en erkend

De reacties na afloop waren overweldigend. “Brieven, telefoontjes, mensen die me bedankten. Dit ging nooit alleen om een programma of een draaiboek. We hadden iets recht te zetten in onze geschiedenis. Dit ging om recht doen aan een verhaal dat te lang in de schaduw had gestaan.” Wat grote indruk maakte op Gorter was dat ene moment: de *Holland* drijvend, de vlag halfstok, de krans en anjers die meedreven op de golven. “En om me heen de gezichten van families die na honderd jaar eindelijk samen, zichtbaar en erkend, hun voorouders konden herdenken. Als dat de uitkomst is van maanden organiseren, zoeken en bellen, dan kan ik maar één ding zeggen: het was alle moeite dubbel en dwars waard.” [HB]